

„JÖVEL URAM JÉZUS!”
ADVENTI TANÍTÁSOK.

Dr. SIEDEL E. UTÁN

ÍRTA:

RÉDEI KÁROLY

PUSZTAFÖLDVÁRI EV. LELKÉSZ.

Ára 50 fillér.

DEBRECZEN.

Kiadja HEGEDŰS és SÁNDOR könyvkiadóhivatala.

- 955816

3

Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

0 000013 457358

„JÖVEL URAM JÉZUS!“
ADVENTI TANÍTÁSOK.

Dr. SIEDEL E. UTÁN

ÍRTA:

RÉDEI KÁROLY

PUSZTAFÖLDVÁRI EV. LELKÉSZ.

DEBRECZEN.

Kiadja HEGEDŰS és SÁNDOR könyvkiadóhivatala.

955816

„Jövel Uram Jézus!”

— Adventben.¹ —

1.

Isten drága igéjének hirdetésére nyílnak ajkaink ismét e napon. A jó Isten kegyelméből az egyházi évnék rendkívüli s fontos szakához jutottunk, t. i. az adventi időszakhoz. Ismerjük jól e kedves időszakot adventi szép énekeivel, melyeken oly vidám hang vonúl végig, mert hiszen annak a szent öröme kifejezői azok, hogy im eljön az, ki *„megszabadítja az ő népét, annak bűneiből“*. (Máté 1, 21.) És el is jött Ő, a dicsőségnek nagy királya, s bevonult e világba. *Keresztelő János* volt az előfutára, ki ezt kiáltotta a világ fülébe: *„Készítsétek meg az Úrnak útát és egyengessétek meg az ő ösvényeit“*. (Máté 3, 3.) Az Úr kegyelemteljes megérkezésének emlékére ünnepeljük Karácsony szent ünnepét, mely újra meg újra hirdeti nekünk: *„Amaz Ige testté lett és lakozott mi közöttünk és láttuk az ő dicsőségét, úgy, mint az Atyának egyetlenegy szülöttének dicsőségét, ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal“*. (János ev. 1, 14.)

Miként az Úrnak volt követe és előfutárja, ki az ő eljövetelét hirdette, úgy Karácsony ünnepe előtt is jár egy követ és előfutár, s ez a kedves adventi időszak, a Karácsonyra való előkészülés-

¹ Szerző ezen írásmagyarázatokat az adventi hétköznapi szerda estéjén tartotta. Mivel nálunk az esti istentiszteletek sehol sincsenek szokásban, azon helyeket, hol az esti istentiszteletek szépségét és kedves-ségét rajzolja, kihagytam, illetve egy-két egyszerűbb mondattal helyettesítettem. A szentírásból vett idézeteket, melyeket szerző — az alapigéken kívül — sehol sem jelölt meg, pontosan megjelölöm, ezzel is emelni akarván a becses magyarázatok értékét. R. K.

nek ideje. Négy vasárnapja van s hogy éppen négy, az nem véletlen, nem esetleges dolog, ellenkezőleg fontos oka s mély értelme van ennek. Nem lehet több négy vasárnapnál, mert hiszen ez jelképezi azon négy ezredévet, mely az Úrnak megérkezése előtt vonúlt el az emberiség felett. Minden egyes adventi vasárnap tehát, a reá következő héttel, egy ezredévet jelképez, a Krisztus előtti hosszú, nagy adventi időből. S mindegyik ezredév élén egy férfiú áll, mint oszlop az Isten országában: *Ádám*, *Noé*, *Ábrahám* és *Dávid*. Mindegyik méltó volt arra, hogy fenséges kijelentést vagy jövendölést tegyen Krisztusról, a világ Megváltójáról. Ez az a négy alapjövendölés, amelyen áll mind a többi messiási jövendölés elannyira, hogy mindezek amazoknak csak részletesebb körülírásai. Nézzük ama négy alapjövendölést egyenként sorjában!

„Annakfelette ellenkezést szerzek te közötted és az asszony között, a te magod között és az ő magva között: az megrontja tenéked fejedet és te is mardosod annak sarkát.”

Az Írásnak ezen szavai minden dolog kezdetéhez a boldog paradicsomba vezetnek bennünket, ahol az első emberpár élt, mint Istennek szent és boldog gyermeke. De a bűn útát talált hozzájuk is. Az ördög álnoksága folytán, kit az Úr kezdetől fogva „*gyilkosnak*“ nevez (János ev. 8, 44), s akinek a kígyó vakeszköze volt, *Ádám* és *Éva* áthágták Isten határozott parancsát, midőn hitetlenkedve és engedetlenkedve ettek a tiltott fa gyümölcséből, s így Istennek szent és boldog gyermekeiből egyszerre szegény és nyomorúlt bűnösökké lettek. *Engedetlenségök* miatt távoznok kellett Éden kertjéből. Már most csak *elveszett* paradicsom volt e világon.

De vittek magokkal mégis valamit, mi vígaszt és erőt öntött lelkökben az élet bajai és küzdelmei között, t. i. azon ígéretet, mit az imént olvastunk fel a szentírásból. S bár ez ígéret még sajátos homályba van burkolva, mégis határozottan ki-

csillámlik belőle a boldogító hír, hogy nem tart örökké a nyomorúság, mit a bűn eredményezett, mert *támad majd Megváltó az emberi nemzetből.* Ezen evangéliomon csüngtek az első emberek hívő szívöknek minden erejével. Ez volt az ő vágyaiknak tárgya, mely apáról fiúra, nemzedékről nemzedékre szállt. Jön a Megváltó, ki kiszabadít bennünket a nyomornak tengeréből, — e remény tölté el keblöket, ez után vágyódtak oly buzgósággal, hogy Éva, midőn első gyermeke született, az öröm és diadal hangján kiáltja: „*Nyertem férfit az Úrtól!*“ (I. Móz. 4, 1) azt hívén, hogy ez lesz a Megváltó. De óh fájdalom! testvérgyilkossá lett!

Igy múlt el remény és várakozás között egy ezredév, s idővel az egész világ fokról-fokra úgy megromlott, hogy Isten özönvizet bocsátott a földre s az egész emberiséget megsemmisítette az egyetlen Noé s három fia: *Sem, Kám és Jáfet* kivételével. Ezek utódaikkal ismét benépesítették a földet. De vajjon az emberi nemnek e három ága közül melyikből származik már most az ígért Megváltó? Im ezt jelenti ki Noé, midőn mint egy prófétája Istennek így szól I. Mózes 9, 26, 27-ben:

„*Aldott az Úr Semnek Istene és a Kanaán szolgájok légyen nékiek. Szaporítsa az Isten Jáfetet és lakozzék a Semnek sátoraiban és legyen a Kanaán nékiek szolgájok.*“

Ez a nyilatkozat az első helyet határozottan és világosan Semnek és utódainak adja, mert Istent „*Sem Istenének*“ nevezi. Ebből következik, hogy Istennek ismerete és tisztelete Semnél és utódainál marad fenn. *Sem utódaitól kell tehát a Megváltónak származni.*

Ismét elmúlt egy ezredév s az emberiség pogányságba és babonaságba merült. Ekkor Isten *Abrahámot* választotta ki s így szól I. Mózes 12, 1—3-ban:

„*Eredj ki a te földedből, a te rokonságaid közül, a te atyádnak házából a földre, melyet mutatandok néked. És nagy nemzetség atyjává teszlek tégedet*

és megáldalak tégedet és felmagasztalom a te nevedet és immár légy áldás. Megáldom azokat, akik tégedet megáldanak, aki pedig megátkoz tégedet, megátkozom azt és e földnek minden nemzetségei megáldatnak te benned“.

Isten országa fejlődésének története hatalmas, nagy lépéssel ment előbbre, mert Isten itt már Ábrahámnak azt igéri: „És e földnek minden nemzetségei megáldatnak te benned“ — így tehát megtudjuk, hogy a Messiásnak Ábrahám utódai közül kell származnia. Mind szűkebbre és szűkebbre szorul a kör. De azért még mindig messze, nagyon távol vagyunk. Mert hiszen Ábrahám utódaiból hatalmas, nagy nemzet támadott; számtalan, mint a tenger fővénye, s amely nemzetség tizenkét törzsre oszlott. Melyik törzsből s e törzsnek melyik családjából származik már most az Üdvözítő?

Minden kétség eloszlott akkor, midőn Isten a Krisztus előtti utolsó ezredévben Dávid királynak ezen nagy ígéretet tette II. Sámuel 7, 12—13:

„És mikor a te időd bételjesedik és elaluszol a te atyáiddal, feltámasztom utánad a te magodat, mely származik a te ágyékdoból és megerősítem az ő országát. Az fog templomot építeni az én nevemnek és megerősítem az ő országának székit mindörökké“.

Isten tehát e szavakkal megigéri Dávid királynak, hogy az ő magvából, vagyis utódai közül fog támadni az, akinek „országának székit mindörökké megerősíti“. Hogy ezen ígéret nem Salamonra vonatkozik, Dávid határozottan tudta, mert hiszen örök királyról és annak örökkévaló országáról van szó. Tudta Dávid, hogy ezalatt a Messiást kell érteni, kit is 72-ik zsoltárában magasztalva énekel: „És uralkodik egyik tengertől fogva a másik tengerig, a földnek határáig. És arccal leborúlnak ő előtte minden királyok; minden pogány népek szolgálnak neki. Mert megszabadította a kiáltó szűkölködőt és a szegényt, akinek nem vala segítője. Kedvez a szegénynek és a szűkölködőnek és a szűkölködőknek

életöket megtartja: a csalárdságtól és erőszaktételtől megszabadítja azoknak lelkeket és az ő véreik drága az ő szemei előtt. És él és adattatik neki sébabeli arany; és imádkoznak ő érette mindenkor és minden napon áldják. Lészen az ő neve mindörökké, míg a nap léssen az ő neve nevedik és megáldatnak ő benne minden népek és magasztalják őtet“.

(8, 11, 13—15, 17.)

Nemde nem úgy tűnik-e fel, mintha Dávid az Üdvözítőt már test szerint is látta volna? Dávid házából kell származnia, Dávid fiának kell lennie — egész Izráel e jövendölés sziklaszilárd alapján állott. Tudta ezt mindenki, tudta a legutolsó zsidó is. Azért kiáltják az Üdvözítő felé, midőn Jeruzsálembe, az ország fővárosába bevonult, ezen ó-testamentomi üdvözlést: „Hozsánna a Dávid fiának! Aldott legyen, aki jött az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!“ (Máté 21, 9.)

A Messiásra vonatkozó jövendöléseknek fokról-fokra való kifejlődését igyekeztem a Krisztus előtti négyezer éven át nagy vonásokban feltüntetni. Legelőször egész általánosságban hangzott a jövendölés: az emberi nemzetségből fog származni! Ezer évvel később: Sem utódai közül támad! Ismét ezer év múlva: Ábrahám nemzetségből s majd megint egy ezredév után: Dávid háza és családjából származik! E négy alapjövendölés ama négy nagy csillag, mely négy ezredévnek hosszú éjszakáján oly fényesen ragyogott. Ennek világánál és fényénél vígasztalták magokat a kegyes lelkek, kik epedő vágygal tekintettek a jövendőbe, így szólván: „Vigyázó mit mondasz az éjszakáról?“ (Ézs. 21, 21.) Mikor jön el Izráel őrzője és „minden pogány népeknek kívánságok?“ (Aggeus 2, 8.) Mi azonban nemcsak azt tudjuk, hogy „eljött már az, kit a szent atyák vártak“, hanem tudjuk azt is, hogy im újra be akar térni hozzánk, hajlékinkba és szívünkbe. Azért szóljon ajkunk ekként az énekvers szavaival:

„Kitárom előtted szívem,
Oh jöjj, légy vendégem nekem.

Üdv és élet forrása vagy,
Erőt, békességet Te adj!
Ha gond és bánat porba von,
Oh térj be hozzám Jézusom!

Jövel, lelkem epedve vár
Kegyelmes mennyei király,
Ragyogtasd áldott szelleted
E bujdosás völgye felett,
Hogy járjak a te útadon,
Oh térj be hozzám Jézusom!

Amen.

(Kovács S.: „Kis Énekeskönyv“ 103. É. 1–2. v.)

2.

A Krisztusra vonatkozó négy alapjövendölést magyarítottuk első adventi elmélkedésünkben. De nem csupán ama négy jövendölés szól a Messiásról, — az ótestamentum tele van ily jövendöléssel. Istennek, az Atyának, gondja volt arra, hogy az ő szent Fia ne ismeretlenül lépjen e világba. Mintha ekként gondolkozott volna: Az én kedvés Fiamat az emberek szemei elé akarom állítani jó előre, hogy életének képe teljesen ismeretes legyen előttük. Es e képen Istennek sok embere dolgozott. Nagyok és kicsinyek, előkelők és alacsonysorsúak, királyok és pásztorok, próféták és főpapok. Mindegyik festett a Megváltó életképén a maga jövendölésével egy részletet a biblia nagy lapján úgy, hogy midőn *Malakiás* próféta az utolsó jövendölést hirdette Izrael szabadítójáról, — az életkép teljesen készen állott.

Lássunk néhányat e jövendölések közül!

Az első jövendölés lélekben az ósatyának, *Jákóbnak*, halottas ágyához vezet bennünket, ki a halál révén, a hitnek teljes bizodalmaival mondja: „*A te szabadításodra várom az Urnak segítségét.*“ (I. Mózes 49, 18), ami csaknem ugyanazt jelenti, amit szent Pál apostol írt Timótheusnak, midőn érezte, hogy elköltözésének ideje közel van: „*Ama nemes harcot én megharcoltam, futásomat elvégez-*

tem, a hitet megtartottam. Végezetre eltétett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr ama napon, amaz igaz bíró!“ (Tim. 4. 7–8.) Az ősatya 12 fiát, kiknek utódai hatalmas, népes nemzettséggé fejlődtek, összegyűjtötte, hogy mind-egyikre külön-külön ráadja áldásait. Mivel pedig Jákób próféta volt, jövendölt s a messze, távoli jövendőről szólott. De mind e jövendölés között egy sem oly fontos, mint az, amelyet Júda fiának mondott (Mózes 49, 10.):

„Nem vétetik el Júdától a birodalom és a törvénytévő az ő maradékától, mígnem eljő a Messiás és sok népek gyűlnek ő hozzá.“

Ezen szavakkal az ősatya Júdának testvérei közötti elsőségét nyilatkoztatván ki, neki juttatta a királyi pálcát s tényleg Izrael királyai Saul után, ki kegyvesztett lett, Júda törzséből származtak, mivel Dávid házából valók valának. De ami ennél is fontosabb, Jákób megjövendöli, hogy Júdától származik a hős t. i. a Messiás, ki épp ezért Júda „oroszlánjának“ is nevezetik. (I. Mózes 49, 9.) S hogy a jövendölésre a korona is feltétessek, világosan meg van jelölve az idő is, amidőn a Megváltó megjelenik. *Nem vétetik el* — úgymond — *Júdától az uralom* mindaddig, míg a hős meg nem érkezik. S midőn Heródes ült Izrael trónján, ki már nem Júda törzséből származott, hanem idumeus volt, gondolták a zsidók, hogy közelg a Messiás, mert hiszen a királyi pálca elvétetett Júdától, tehát a Messiásnak gyorsan kell eljönni. Vágyaik a legmagasb fokra emelkedtek s nap-nap után várták „Izrael vigaszát“. S midőn megjelent az Úr, az ő jövele nem véletlenül történt, mintha korábban avagy későbbben is jöhetett volna. Nem! Akkor jelent meg, midőn az idő betelt, melyet Isten századokon és évezredekken át bölcsen előkészített.

Menjünk már most, tovább ahhoz, ki az eljövendő Üdvözítő életképén a legtöbbet dolgozott: *Ézsaiáshoz*, kit épp azért az ószövetség evangélis-

tájának is neveznek. Ő így jövendőlt könyvének 7, 14-ben:

„Íme egy szeplőtelen szűz fogad az ő méhébe és szül fiat és nevezi azt Emmánuelnek.“

E szavak magyarázataként Máté 1, 21-ben olvassuk, hogy az angyal Józsefnek Máriáról, ki jegyese volt, ezt mondja: „Szül pedig fiat és nevezed annak nevét Jézusnak: mert ő szabadítja meg az ő népét annak bűneiből. Mindez pedig — így okolja meg az evangélista — azért lett, hogy megteljesednék, amit az Ur mondott volt a próféta által, ki így szól; Íme egy szűz fogad az ő méhében és szül fiat és nevezed annak nevét Emmánuelnek, melynek magyarázata ezt teszi: Mi velünk Isten!“ (22—23 v.) Jézus tehát az az Emmánuel, aki által Isten „velünk“ van, mert hiszen ő benne lett Isten testté.

Úgy vélem, hogy a prófétának ezen jövendölése különösen a ti figyelmeteket ragadja meg, asszonyok. Asszony által jött a bűn a világra. Az asszony esett el előbb s lett férje romlásának is előidézője. Soha nem szűnő legmélyebb alázatosságra kell ennek titeket serkenteni. De im viszont asszonytól származott az Üdvözítő, ki megváltotta e világot. Soha meg nem szűnő hála és dicséretre buzdítson ez benneteket ama kitüntetésért, hogy a világ Megváltója asszonytól született, kit — az Írás szavai szerint — „áldottnak“ mondanak mindörökké (Lukács 1, 28, 42.)

Oh nők, ismerjétek meg tehát hivatástokat, mely Isten Fiának, asszonytól való születése által oly igen magasra emeltetett! Legyetek az ő leg-hűbb szolgáló női: a hitnek ébresztői, s a keresztyén kegyességnek és erkölcsnek őrzői! Amint az „áldott“ Mária az ő kedves gyermekét várta, gondozta és ápolta, úgy várjátok, gondozzátok és ápoljátok ti is Krisztust, ki gyermekeitek szívében s hajlékaitokban lakozik.

Hogy kitől fog tehát születni az Üdvözítő, Ézsaiás próféta határozottan megjövendőlte. *De hol*

lát napvilágot? Ha Jeruzsálemben kérdezősködtünk volna efelől, bizonyára azt a választ nyerjük: „Nos az magától értetődik, hogy a Messiás, Izrael királya, az ő fővárosában lát napvilágot“. Annyira természetesnek látszott ez, hogy a napkeleti bölcsek is, kik a zsidók újszülött királyát keresték, egyenesen Jezusálembe mentek, mert — úgy vélték — hogy csakis ott fogják Őt feltalálni. Ilyenek az emberek gondolatai. Mindig csak a nagyokkal, hatalmasokkal és előkelőkkel törődnek és foglalkoznak. Egészen mások azonban Isten gondolatai. Ő a szegényekre és alacsony sorsúakra is híven gondol. Ezt akarja kifejezni azon igékkel is, melyeket Mikeás próféta által hirdettet: (5, 2.)

„De te Efratának Bethleheme, jóllehet kicsiny város vagy a Judának fővárosai között: mindazáltal te belőled származik nékem, aki Izráelben uralkodó léssen, kinek kijövedelei eleitől fogva, örök időktől fogva vagynak“.

A kís Bethlehemet választja tehát Isten az Úr születése helyéül. Igen! E szegényes helyecske is elég előkelő és jó Ő neki.

Óh, te büszke, fennhéjázó, hiú világ! nem érted-é: mire akar ez téged tanítani? Azt akarja ez neked mondani, hogy Jézus a szegényeket szereti, kegyelemmel fordul az alacsony sorsúak és lenézettek felé is. Nem irtózik a szegénységtől és nyomortól. Senki se gondolkozzék tehát így: óh, az én kunyhócskám nagyon is alacsony, az én szobácskám nagyon is szegényes. Alig-alig tudnék Ő neki csak egy üres széket is mutatni. Óh, hogy is jöhetne én hozzám az Üdvözítő? Ne így gondolkozzál, testvérem! halld csak: a bethlehemi istálló sem volt úgy-e díszes vendégszoba? S ím, mégis itt született a Megváltó. Nem nézi hát Ő le a te kunyhócskádat és szegény szobádat sem. A legszegényebb emberekhez is betér, csak vágyódjanak utána.

És ha neked, jómódú testvérem, szép házad s pompás szobáid vannak, ahol minden ragyog a

tisztaságtól és drágaságtól, ne gondold, hogy ezért robog majd be hozzád az Udvözítő négyes fogaton s felette jól érzi majd magát, hogy a te szép termeidbe bemehet, kényelmes zsöllyeszékedben helyet foglalhat s a földtől egész a menyezetig érő nagy tükreidben nézegetheti magát; bizony mondom neked, a te szép palotádat szépséges szobáiddal, s azoknak minden kényelmével még csak figyelemre sem méltatja, ha alázatos szívet nem viszel elébe, olyan szívet, mint *Zakeusé* s a publikánusé. Mert hiszen ép azt hirdeti nekünk a Bethlehemről szóló jövendölés s a bethlehemi istálló története, hogy Ő a „kicsinyekhez“, vagyis a lelki szegényekhez tér be örömet, legyenek azok előkelők, avagy alacsonyorsúak. Ekként szóljon tehát ajkunk az énekíróval:

„Adventi vendég, végy szállást minálunk,
Emelj szívünkben trónt, óh mi királyunk!
Téged követvén, add, fogadjunk néked:
Örök hűséget“.

Ámen.

Kovács S.: „Kis Énekeskönyv“ 106. É. 7. v.

3.

Az adventi idő, amelyben jelenleg élünk, az évnek azon szakába esik, amidőn a világosság oda-kin gyérül, s így a nappalok rövidek, az éjszakák pedig hosszúk. Most látjuk be igazán, hogy mily drága kincs a világosság. S ami a világosság a testi életre nézve, ugyanaz Isten ígéje a lelki életre nézve. És hogy lelkünk gondolatai most is sötétségbe ne tévedjenek, erősen óhajtunk ragaszkodni, mint mindig, úgy a jelen alkalommal is, a lelki világosság drága kincséhez: Istennek szent Igéjéhez. S ép azon ígékről óhajtunk elmélkedni, amelyekben a világosságról van szó. Három ilyen ígéről szólunk, amelyek közül az első elhangzott minden dolog kezdetekor, a második az idők közepén, s a harmadik elhangzik majd a boldog örökkévalóságban. E három ige:

I. 1. Mózes 1, 3: „*Akkor monda az Isten: Legyen világosság és lett világosság.*“

II. János ev. 8, 12: „*Ísmét szóla azért Jézus nékik mondván: Én vagyok e világnak ama világossága: aki követ engem, nem jár a setétben, hanem életnek világa leszen annak.*“

III. János Jel. 21, 23: „*És e város nem szűköldik a nap nélkül vagy a hold nélkül, hogy abban fénylenének: mert az Istennek dicsősége megfényesítette azt és annak szövétneke a Bárány.*“

I.

A tudósok sokat foglalkoztak már a világossággal, s jelen korunk is sokat foglalkozik azzal. De azért még mindig titok az, mert hiszen nem tudnak a tudósok feleletet adni azon kérdésre, hogy tulajdonképpen mi a világosság, hogy keletkezik, miképp támad? Azok azonban, akik Isten igéjét ismerik s hisznek abban, tudják, hogy honnan származik, mert az írás kijelenti, „*hogy Isten a világosság*“ (I. János 1, 5.) Ő tőle jön a világosság e földre, mert hiszen midőn a föld még „*ékesség nélkül való és puszta*“ volt és „*sötétség*“ borította, így szólott Isten „*Legyen világosság! — És lett világosság.*“ Erre vonatkozólag mondja Luther: „*Isten nem szavakat mond, mint mi emberek olyaténképpen, hogy az ő szavai is betűk összeállításából állnának, miknek valami értelme és jelentése van; Isten csupa valóságos és lényeggel bíró dolgokat mond. Ilyenek a nap és a hold, az ég és a föld, Péter és Pál, én és te, egyszerű, mesterkéletlen Isten szavak, mert amit ő mond, az azonnal előáll és amit ő mond, az úgy történik, amint mondja.*“ Így történt az a világossággal: az ő teremő szavára előállott; az ő lényéből támadott az. Azért neveztetik Isten „*a világosság Atyjának*“, s azért mondja ismételten az írás, hogy „*világosság az ő ruhája.*“ (104 Zsoltár 2.)

A világosság tehát Istentől származik, s így a

világosságban van valami az ő isteni természetéből. Világít ez, mint ő, s a legfenségesebb tisztaságban és dicsőségben tündököl. Továbbá: van valami a világosságban az ő isteni kegyelméből és szeretetéből, mert melegít ez és jót tesz. És végül: Van benne valami az ő isteni erejéből és hatalmából, mert fényében minden nő és virul; a világosság tartja fenn mindazt, ami él és mozog. Vedd el a világosságot a világtól, — minden élet megszűnik és kihal.

Mivel tehát minden csak a világosságban élhet, azért hozott létre először is világosságot az Isten e földön. S mikor történt ez? Az első napon, amely a vasárnap. *A vasárnap tehát kezdettől fogva a világosság napja*, s így minden vasárnap Istennek ama nagy teremtési tényére emlékeztet, midőn így szólott: „*Legyen világosság! — és lett világosság.*“ Az emberiség legnagyobb szellemei törekedtek eme nagy pillanatot megörökíteni. A festők legnagyobbika megpróbálta lefesteni, amint a nappalok ősén csodálatos világosság támad, erősödik, növekszik, s elúzi az ősi sötétséget, az évezredek éjszakát. És a hangok nagy királya is megpróbálta hírneves remekművében, melynek „A teremtés“ címet adta, megrögzíteni, mint forr és küzd minden az imént teremtett új, de sötét világon; a hangok erejét mindjobban engedi érvényesülni, az ujjongás mindig erősebbé, hatalmasabbá válik, míg végre egyetlen ütésre előtör a világosság az ősi sötétségből. S midőn művét először hallotta előadni, emez elragadó pillanatnak emberfeletti ereje oly nagy hatással volt reá, hogy ájultan bukott le a földre.

Valóban felséges pillanat lehetett az, midőn Isten mindenható szavával életre hívta a világosságot. A földi jóknak és a szeretetnek mily gazdagságát bírjuk abban! Fénylik és világít az nekünk. Körülvesz bennünket, mint egy végtelen tenger s áthatja a világnak minden helyét. Mi örülünk neki és boldogoknak érezzük magunkat fénylő világánál. Ha a világosság ragyogón és tiszt-

tán tündököl, az ember kedélye is derült, vídám; ha sötét felhők homályosítják el, a mi hangulatunk is nyomott, borús. Midőn világosság támad, az élet is éled, s minden megmozdul és életre kél s midőn a világosság eltűnik és az éjszakának sötét homálya borúl a földre, egyre csendesebb és csendesebb lesz a földi zaj, mignem az álom, a halálnak testvére, erőt vesz rajtunk s napi munkánk véget ér.

Látjuk tehát, hogy a mi életünkben minden a világosság szerint forog. Midőn az ember születik, azt mondjuk, hogy napvilágra jön. S midőn az ember meghal, azt mondjuk, hogy szemei lezártak, vagyis nem látja többé a világosságot. Ilyen a könnyek sorsa is, mert hiszen az első, amivel az újszülött a világot köszönti: a sírás, de ugyanezzel hagyják el sokan a halálos küzdelem aggodalmai és fájdalmai között a világot is. Ime ez is bizonyítja, hogy az élet, e szép földi világosságban is, mégis csak siralomvölgyi élet.

II.

De épp ezért szüksége van a világnak még egy másik világosságra is. Ez után kezdettől fogva vágyódtak az emberek. S meg is ígértetett ez ős szüleinknek mindjárt a bűnbeesés után. S midőn a bűnnel teljes életnek éjszakája és sötét homálya elborította a földet, megjelentek Istennek szent emberei megvilágosítva a Szentlélektől s el nem fáradtak a föld nyomorúltainak hirdetni a jobb jövőt; „*Legyetek erősek és erős legyen a ti szívetek, mert csakhamar feltűnik az erős Isten csillaga, csakhamar feljön az igazi nap és az éjszaka fényes nappallá változik*“ (31. Zsoltár; Ézs. 14., 12.)

És úgy is történt. Az éjszakának közepén jött fel az üdvnek napja, midőn a gyermek Jézus született. És a gyermek növekedett, ifjúvá serdült, majd férfivá lett s midőn az „*idők teljessége*“ elkövetkezett, fellépett s hirdette a világnak: „*Én*

vagyok e világnak ama világossága“. E világosság természetesen egészen másféle volt, mint ama teremtett világosság, amely a naptól ered. Krisztus az örökkévaló világosság; a nap teremtett, Krisztus azonban az Atyától származott öröktől fogva; a nap Istennek teremtménye, Krisztus maga a valóságos Isten; a nap fényével rajtunk kívül ragyog, Krisztus bensőnkbe akar hatolni s ott óhajt világosságot gyűjtani; a nap Istennek hatalmából áll fenn, Krisztus maga az élet, ő az életnek forrása s az ő világosságában látjuk magát a világosságot; a nap csak abban segít bennünket, hogy megállhassunk a földi élet mezején, Krisztus örök életre vezérel bennünket, mert azt ő szenvedésével és halálával megnyerte számunkra.

De hogy ezt a világosságot megnyerjük, előbb végbe kell menni mi bennünk valaminek, mint az evangéliomi publikánusban, ki így kiáltott fel: „Isten légy irgalmas nékem bűnösnek!“ (Lukács 18, 13.) Előbb olyat kell tapasztalnunk, mint Saul Damaskus kapui előtt. Ő előtte porba kell omolnunk, akkor azután felemel bennünket, el nem bocsát és szállást készít mi bennünk. Akkor teljesül be rajtunk az Úr szava: „Aki engemet követ, nem jár sötétben, hanem életnek világa leszen annak“. Így lettek az Úrnak tanítványai „a világnak világosságai“ (Máté 5, 4.), kik oly sokaknak megvilágosították a mennybe vezető utat. De épp így a keresztyéneknek is a világ világosságának kell lenniök, mert hiszen az Úr minden tanítványának mondotta: „Úgy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat“. (Máté 5, 16.)

Magasabbra nem juthat az ember e földi életben, mintha az Úrnak világosságává és másoknak az örök világosságra vezetőjévé válik. Egy nagy költő (Göthe) haldokolva ezt kiáltotta: „Világosságot! több világosságot!“ Igen, igen! mind ama nagy adományok mellett, miknek birtokában volt, hiányzott mégis éppen az igazi világosság, s mivel

ezt még nem bírta, az után kiáltott. Ezzel szemben a kegyes *Whately* püspök haldokolva így szólott: „Úgy halok meg, amint éltem: a Jézusban való hitben!” — és *Luther* utolsó szavai ezek voltak: „A te kezeidbe ajánlom az én lelkemet. Te váltottál meg engem, hűséges Istenem!” Az ő szívökben nem honolt homály, midőn a halál árnyékának sötét völgyén kelle áthaladniok. Aki így hal meg, az nem semmisül meg, hanem teljesül rajta az Úrnak ígéje: „*Aki engem követ, nem jár a sötétben, hanem életnek világa leszen annak*“.

III.

S hová hat az élet világosságának fénye? „*Istennek szent városába*“ odafenn (Tób. 13, 11.), a „*mennyei Jeruzsálembe*“ (Zsid. 12, 22.), amely városnak „*falai drágakövekből*“ vannak készítve s „*kapui drágagyöngyökből*“, s utcája „*tiszta arany*“. (János Jel. 21, 21.) „*És e város nem szűkölködik a nap nélkül vagy a hold nélkül, hogy abban fénylenének; mert az Istennek dicsősége megfényesítette azt és annak szövétneke a Bárány*“. Azért mondjuk azokról, kik odajutnak, hogy megdicsőültek, vagyis az örök világosság fénye áthatja őket egészen. S az Úr így szól: „*Az igazak fénylenek, mint a nap az ő atyjoknak országában*“. (Máté 13, 43.) Szent János apostol pedig így ír: „*Szerelmesim, mostan Isten fiai vagyunk, de még nem jelentetett meg, micsodák leszünk; tudjuk pedig, hogy mikor ő megjelenedik, hasonlósak leszünk ő hozzá, mert meglátjuk Őtet, amint vagyunk*“, (I. János 3, 2.) az ő dicsősége annyira áthat bennünket, hogy mi is, miként ő, csupa fény leszünk. Ez ama boldog jövő, amely reánk vár s erre kell elkészülnünk ez életben, hogy bétöltsük az Ígét, amelyet ama tanítvány, ki „*az Úrnak kebelén nyugodhatott*“ (János ev. 13, 23.), imént jelzett szavaihoz fűz: „*Valakinek ilyen bizodalma vagyunk Ő benne, megtisztítja az ő magát, miképpen az*

is tiszta“. (I. János 3, 3.) Aki pedig minden mindenkiben: az Krisztus, a hitnek megkezdője és elvégezője.

Ő reá emlékeztet bennünket minden nap, mely felvirrad, mert a földi világosság jelképezi a meny-nyeit s a földi nap jelképe az igazi napnak, „*az igazság napjának*“, miként az Írás nevezi az Urat. (Mal. 4, 2.) Ő reá emlékeztet bennünket a sok csillag, melyek oly szelíden és kedvesen fénylenek. Ő reá emlékeztet bennünket a karácsonyfa is, mely csakhamar teljes fényben fog ragyogni s miként bevilágítja lakásunkat, úgy akar Krisztus is megvilágosítani bennünket. Aki őt követi, bírja a világosságot és a „*világosság fiává*“ lesz (Ef. 5, 8.), jár a világosságban s így jut el az örök világosságra. Azért fejezzük be elmélkedésünket az énekerszavaival:

„Jövel, világíts égi fény,
A kétség hosszú éjjelén,
Ha harcomban elcsüggedek,
Ha győz a bűn lelkem felett,
S a bű üldöz lépten-nyomon,
Oh térj be hozzám Jézusom!“

Amen.

(Kovács S.: „Kis Énekeskönyv“ 103. É. 3. v.)

4.

A jelen adventi időszak utolsó hétköznapi istentiszteleti óráján nyílnak ajkaink Isten szent igéjének hirdetésére. Bizonyára sajnáljuk ezt, mert ezen istentiszteleteket, — melyek oly kedvesek és becsesek, — igen megszerettük s édes vággval és örömmel siettünk ezekre, az Úrnak templomába. De a gyorsan tova rohanó idő ime csakhamar véget vet a jelen, adventi idő-zaknak is. Lelki szemeink előtt már-már Karácsony szent ünnepének napját látjuk feltűnni a derengő égboltozaton. S vajjon a bibliának mely szavait magyarázzuk most — ez utolsó adventi istentiszteleten? Eddig, Szeretteim! elmélkedésünk alapjául inkább a szentírás elejéről vettük az igéket. Ma menjünk a legvégére. Hiszen

nem fontos-e minden keresztyénre nézve megtudni azt, hogy mely szavakkal záródik a könyvek könyve? Épp azért jelen elmélkedésünk tárgya a bibliának utolsó szavai, János Jel. 22, 20 verse:

„Jövel Uram Jézus!”

Igazi adventi ige ez, mert az Úrnak eljövetelelől szól. Ki tudná megmondani, hány milliószor imádkozták már e szavakat: „Jövel Uram Jézus!” s hány milliószor fogják még imádkozni? Ez imának értelme azonban nem mindig egyforma; változik az az imádkozó viszonyai szeriut. Ezt fogjuk mi most nézni egy sor képben, mely a jelenből kiindulva elvezet egész az utolsó napig.

A jelenből indulunk ki tehát és pedig azokról szólunk legelőször is, akik a szó szoros értelmében legközelebb vannak hozzánk, t. i. tirólatok, kedves gyermekeink. Ismerem gondolatitokat, mely most eltölti lelkeiteket. Egy pontra irányúlnak azok, Karácsony szent estéjére. Alig várjátok, hogy a szent este beköszöntsön. Így van ez a gyermekvilágban. Egy nap sem oly kedves nekik, egyet sem várnak oly édes örömmel, egy sem tűnik fel oly kedves fényben, mint a Karácsony ünnepe előtti nap. Így szólotok ti mindannyian: „Jövel! Oh jövel Uram Jézus!” És Ő — a gyermekek barátja — el is jön csakhamar. S mivel ő a „világ világossága”: a legtündöklőbb fényben jelen meg. A karácsonyfa, az ő jelképe, beragyogja a lakószobát. És nem üres kézzel jön, mindenkinek elhozza ő: az áldott Jézus, Istennek szent Fia, ajándékait, melyeket, — mivel ő hozza, — a „Jézuska ajándékainak” nevezünk.

Oh imádkozatok is mindenkoron édes reménynyel: „Jövel Uram Jézus és szép, s szent ajándékot hozz nekem!” És ha majd a szent estén megérkezik s kiosztja ajándékait, az ajándékok mellett ne felejtkezsetek meg az ajándékozóról sem, hanem mondjatok neki szívből fakadó hálát és köszönetet, de ne csak ajkaitokkal, hanem teljes életetekkel

akként, hogy a ti kedves szüleiteket, kiket ő ajándékozott ti néktek, szívből szeretitek s nekik készséggel engedelmeskedtek és szolgáltok, hogy így dicsőíttessék az Úr Jézus és tiszteltessék kegyes életetekkel. Akkor beteljesül rajtatok az ige: „*Aki-nek vagyon*“, t. i. kegyes, háládatos szíve, „*annak adatik*“, t. i. érezni fogja annak áldásteljes eredményét. (Máté 13, 12.) Im, ez egy karácsonyi kép ezen felírással: „*Jövel Uram Jézus!*“

Most lássunk egy másik képet a családi életből. Két ház van egymás mellett. Az egyik nagy, magas, nagyvárosias. Benn minden fejedelmileg van berendezve, s az első pillanatra látni lehet, hogy lakói gazdag emberek, Isten megáldotta őket földi javakkal gazdagon. E ház mellett egy kicsiny, alacsony, szegényes házacska áll. Bizony nagyon egyszerű odabenn is minden: egy asztal, egy pár faszék, egy hosszú láncú sétáló óra, im, ez körülbelül az egész szobaberendezés, mert bizony a szegény napszámos családnak, mely itt lakik, nincs módjában drága bútorokkal felékesíteni hajlékát; de azért tisztaság és rend van ott mindenütt. Dél-tájban mindkét családnál meg van terítve az asztal. A nagy házban gazdagon, a szegény hajlékban bizony csak egy tál étel van az asztalon. A gazdag család leül az asztalhoz; esznek, isznak, majd fölkelnek s szerte mennek, — arra, aki az áldott mindennapi kenyeret adta nem gondol senki sem. Egész másképp megy a napszámos családjában. Ott áll mindenki az asztal mellett. Várnak valakire, aki nélkül egyszerű ételöket nem akarják elkölteni. Azért összekulesolják mindannyian kezeiket s a családapá így imádkozik:

„Jövel Jézus, légy vendégünk,
Aldd meg, amit adtal nekünk! Ámen.“

Akkor azután yidáman elköltik egyszerű ebédjüket az Úrral. És Ő nem is hagyja magát bizonyosság nélkül, mert elhozza ajándékait: a kevéssel való megelégedést és a háládatos szívet.

És most azt kérdezem tőletek: ugyan melyik házat tartjátok áldottnak? Nemde nem a napszámos család kicsiny, alacsony, szegényes házat-e, ahol az Úr Jézust naponként vendégül hívják s kegyes, istenes életet folytatnak? Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy minden gazdagnál és minden szegénynél ezt a képet látjuk és találjuk. Nem! mai napság igen sok helyen megfordítva áll már a dolog, t. i. sok előkelő helyen kegyes élet honol, s istentelen élet a napszámos hajlékában, hol Krisztusról hallani sem akarnak. Azt akarjuk tehát e képpel kifejezni: Üdv a háznak! ahol sem enni, sem inni, sem élni nem akarnak az Úr nélkül, s épp azért reggel, délben és este így imádkoznak: „*Jövel Uram Jézus!*“ Oh, édes atyák és édes anyák, — ilyen ház-e a ti házatok is?

A harmadik kép el, messze-messze vezet innen bennünket: Damaskusba, a pálmák gyönyörű városába. Ott ül egy szobában egy férfiú, ki a keresztyének réme volt, mert halálra üldözte azokat. Saul ő, a farizeus. Lóhalálba vágta katonáival, hogy a damaskusi ifjú keresztyén gyülekezetet megsemmisítse. De im az Úr a város kapujánál hirtelen útját állja. Csak az ajtóig engedte menni a farkast a juhok aklánál. Ott földre sújtotta, s a büszke férfit az ő erejének és képzelt igazságának minden büszkeségével összetöri. Most az üldöző maga is üldözött és vak. S míg szemeire vakság homálya borúl, bensejében csodálatos világosság támad s ő — az önhitt, büszke farizeus — félelemmel és szent borzadállyal ismeri be, hogy szegény, nyomorult, elveszett bűnös, ki meg nem állhat a szent Istennek ítélőszéke előtt. Bűneinek, nyomorának és fájdmánának érzetében nem eszik és nem iszik, szemeit elkerüli az édes álom. Szünet nélkül imádkozik ahhoz, akit eddig üldözött, s mit imádkozna mást, mint e szavakat: „*Jövel Uram Jézus! fogadj engem kegyelmedbe!*“ És az Úr meghallgatta imáját, s eljött hozzá *Anániás* személyében. Kezeit fejére tette s feloldozta bűnei alól. Azonnal lehull

szemeiről a hályog és lát, testi szemeivel külsőleg, bensőleg meg lelki szemeivel vagyis hitt, felkelt, megkeresztelkedett s hirdette a keresztre feszített Krisztust, Istennek szent Fiát. Így tette Jézus *Sault Pállá*, a vérengző farkast báránnyá, az üldözött hitvallóvá, s így teljesült be rajta az Ige: „Azokáért, aki a Krisztusban vagyon új teremtett állat: a régiek elmúltak, ime mindenek megújultak.“ (II. Kor. 5, 17.)

Keresztyén Testvérem! Vajjon tapasztaltad-e már ezt te is? Megtértél-e így te? Ha még nem, akkor szívemből kívánom neked, hogy mielőbb jöjjön el az a nap, amelyen te porba omolván — bűnös életednek érzetében — csak egy gondolat éljen lelkesen, csak egy ima lebegjen ajkaidon: „*Jövel Uram Jézus!*“ irgalmazz nekem, bocsásd meg vétkeimet, ments meg, üdvözíts, taníts meg engemet!

A kép, melyet most láttunk, igen komoly. A következő is olyan. Betegszobába lépünk, hol a beteg fájdalmasan gyötrődik ágyában. Sötét éjszaka van. A betegszobában is néma esend honol. Csak az éji mécs sercegése hallik, s időnkint a beteg sóhajtása. Régóta gyötri kínos betegség. Az orvosok tudománya s szereteteinek gondos ápolása mindent elkövet, — de mindhiába. A fájdalmak mind kízóbbak. Így múlik egy nap a másik után. Mily végtelen hosszúaknak tetszenek az álmatlan éjszakák! Mily sokszor rebegette már az ajak: „Meddig még óh Uram?“ De im érzi már, hogy közeleg a vég. Közeleg az utolsó óra. Látja már az örökélet kapuit kinyílni. Erzi, mint szabadul ki a lélek a test köteleiből. Tudja, hogy minden elhagyja, egyedül kell áthaladnia a halál sötét völgyén. De nem fél, nem remeg, nem csügged, hanem imádkozik. Az ima rövid, — óh boldog az, ki utolsó órájában a hitnek bizonyosságával tud imádkozni, — halkán sóhajtja: „*Jövel Uram Jézus!* végy magadhoz engemet!“ És az Úr meghallgatja az imát, megjelen a halálos ágynál s magával hozza szent angya-

laít is. Ezek felviszik gyöngéden a megváltott lelket az atyai hajlékba, hol az Úr helyet készített számára.

E nehéz óra mindannyiunkra elkövetkezik, némelyikünkre talán nagyon is hamar. Tudunk-e majd úgy imádkozni, mint ama türelmes lélek? Nem mindenki! Nem sokan! Többnyire csak kevesen! De ki tud tehát? Csak az, aki így képes szólni: „*Krisztus az én életem!*“ Ha életeddé lett ő, igen, óh akkor bizonyosan eljön a halál órájában is s örömmel visz mennyei városába.

És lássuk most az utolsó képet. Ez a legkomorabb valamennyi közt. Az utolsó időről szól. Sokan vannak, kik azt hiszik, hogy a világ hovatovább mindinkább megdicsőül, míg végre eljön a boldog aranykor, amikor a föld paradicsommá, s a földi élet paradicsomi étletté válik. E nézetnek azonban az Írás a leghatározottabban ellent mond. Bizonyos, hogy a világ örökös átalakulásnak van alávetve; az emberiség iparban, tudományban, művészetben mindig nagyobb haladást tesz; az élet élvezetei és örömei mindig nagyobbakká és kedvesebbekké lesznek. Ámde mindezzel az emberi szív nem lesz jobbá, ellenkezőleg, az igazságtalanság mind nagyobb tért hódít, önzés uralkodik, a szeretet elhidegül, s végül is a hívők száma oly kevés lesz e földön, hogy az Úr kétkedve szól: „*Azt hiszitek, hogy az embernek Fia találand hitet, mikor eljövend?*“ Jön idő, midőn a hívek kicsiny seregét oly vad gyűlölettel üldözik, amilyennel még soha. Akkor a földön élő, kicsiny, üldözött, halálra gyötört serege a keresztyéneknek ez egy imát rebegi szünet nélkül: „*Jövel Uram Jézus! Jójj hamar és szabadítsd meg a tiedet!*“ És ő megérkezik, ha órája eljön s a bűnök emberét, az Antikrisztust, minden seregével együtt megsemmisíti ajkának lehelletével, övéit pedig beviszi a dicsőség honába s megvalósítja azon kegyelmes ígését, hogy „*leszen egy akol es egy pásztor*“ mindörökké. S kik jutnak be ide? Mindazok, akik

a hitben hívek maradnak Jézushoz, mert aki mindig állhatatosan ragaszkodik ő hozzá, az üdvözülni fog.

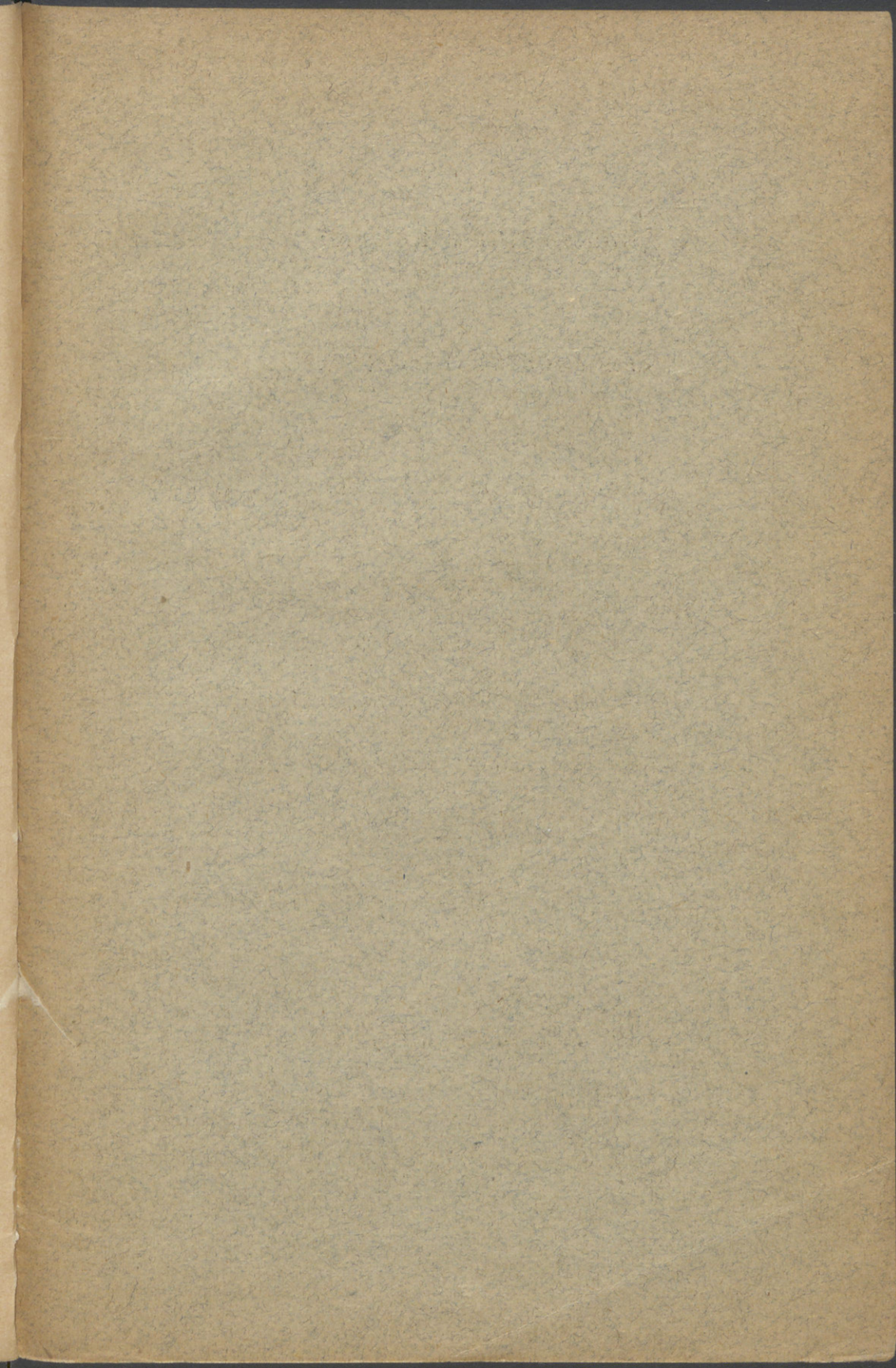
Az Úr Jézust, a gyermekek szerető barátját, ki karácsonykor eljön hozzájuk, s megörvendeztetni kicsinyeinket ajándékaival; a legjobb házi barátot, ki benyit mindenhová, ahová hívják, s megáldja, amit ád; az irgalmas Üdvözítőt, ki felkeresi a bűnösöket, kik megtértek s bűnbocsánatban részesíti őket; az életnek fejedelmét, ki megjelen híveinek haldokló ágyánál s lelköket mennybe viszi; a dicsőség nagy királyát, ki a világ végén ismét eljövendő és az ő ellenségeit lábainak számolyul veti, Őt, őt hívjuk mindannyian: „*Jövel Uram Jézus!*”

„Jövel Jézus, lelkem hő szerelme!
Nélküled bús szívem hová lenne!
Oh jöjj királyom!
Csak te vagy örömöm e világon.

Jer azért Uram, jer közelembbe,
Ruhád szélét kezem hadd illesse!
Jer drága vendég!
Veled tér be hozzám a békesség“.

Ámen.

(Kovács S. „Kis Énekeskönyv“ 74. Ész. 1, 5 v.)

Ugyanazon szerzőtől megjelent s nála *Pusztaföldváron* (Békés megye) megrendelhetők a következő munkák:

1. **„HASONLATOK A KÁTÉHOZ“**. *Segédkönyv* a népiskolák, konfirmandusok, ismétlő iskolák s általában a lutheri „Kis Kátét“ tanítók és magyarázók részére. Scheller A. után 124 lap. Ára 2 korona helyett füzve 1 korona, tartós félvászonkötésben 1.60 fillér, díszesebb egész vászonkötésben 2 korona.

2. **„AZ APOSTOLI HITVALLÁS“**. („*Hiszek-egy*“) Louis és Theod. Harms után. A „*Hiszek-egy*“ részletes magyarázata. A csinos kiállítású kötet konfirmációi és vizsgai ajándékkönyvnek is igen alkalmas. 180 lap. Ára 1.40 fillér helyett 1 korona. Egyszerűbb és díszesebb kötésű példányok is kaphatók 1.60 fillér és 2 K.

3. **„SZENT JÁNOS EVANGELISTA ÉLETE“**. 14 hosszabb népszerű írásmagyarázat az apostol életére vonatkozó összes történeti adatok és a kegyes hagyomány teljes felhasználásával. 124 lap. Ára 2 korona.

4. **„PÁL APOSTOLNAK FILEMONHOZ ÍROTT LEVELE“**. Írásmagyarázat. 30 lap. Ára 50 fillér.

5. **„A MAGVETŐRŐL SZÓLÓ PÉLDÁZAT“**. Egyházi szent beszéd. 12 lap. Ára 25 fillér.

6. **„A POGÁNYOK MEGTÉRÍTÉSÉNEK NAGY ÉS FENSÉGES TANA“**. Missziói prédikáció. 16 lap. Ára 30 fillér.

7. **„A KER. ANYASZENTEGYHÁZ TÖRTÉNETE“**. Az egyetemes egyház legújabb vallástanítási terve alapján. Az egyetemes közgyűlés által engedélyezett *tankönyv* a népiskolák felső s a polgári- és középiskolák alsó osztályai számára. 68 lap. Ára 50 fill.

8. **„JÖVEL URAM JÉZUS“**. Adventi tanítások. Ára 40 fill.

9. **„IMÉ AZ ISTENNEK BÁRÁNYA“**. Bójtai tanítások. Ára 40 fillér.

10. **„KERESZTFÁN ÉN SZERETETEM!“** 72 bójtai elmélkedés. Ára 2 korona.

11. **„AZ ÁGOSTAI HITVALLÁS“**. Népszerűen magyarázva.

12. **„A JELENÉSEK KÖNYVE“**. Templomi népszerű írásmagyarázat.

Az utóbbi három munka, — melyek közül a „Keresztfán én szeretetem“ címűt a „Luther-Társaság“ hiv. bírálata melegen ajánl kiadásra, — csak a nyomdai költséget fedező elegendő jelentkezés esetén jelenik meg.

